

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра ландшафтно́ї архітектури та фітодизайну

ЗАТВЕРДЖЕНО
ННІ лісового і садово-паркового господарства
“10” червня 2025 р

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛУКІВНИЦТВО І ГАЗОНИ**

Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»
Спеціальність 206 - «Садово-паркове господарство»
Освітня програма «Садово-паркове господарство»
ННІ лісового і садово-паркового господарства
Розробник: завідувачка кафедри, проф., д-р біол. наук Колесніченко О.В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни **Луківництво і газони**

Мета вивчення дисципліни – оволодіння теоретичними основами створення та утримання газонів з урахуванням сучасних досягнень вітчизняної і світової науки, формування практичних навичок по їх закладанню, добору видів газонних трав, догляду та ремонту газонів.

Завдання дисципліни «Луківництво і газони» полягають у формуванні спеціалістів, здатних самостійно створити газонні покриття різного функціонального призначення, проводити комплекс робіт по догляду за існуючими газонними покриттями, проектувати й експлуатувати систему поливу газону.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: нормативні документи, законодавчу базу щодо питань створення, формування та експлуатації газонних культурфітоценозів на територіях садово-паркових об'єктів; теоретичні основи інтродукції газонних трав; класифікацію та агробіологічну характеристику газонних трав і бур'янів; технології створення й утримання культурних багаторічних газонів.

вміти: користуватися навчальною, методичною та науковою літературою з луківництва та газонів; практично застосовувати набуті теоретичні знання, а саме: підготувати ґрунт та насіння до посіву; підібрати відповідні газонні трави та вегетативно їх розмножити; створити газони різного функціонального призначення; боротися з бур'янами, шкідниками та хворобами газонних трав; відновити газонне покриття.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	206 – Садово-паркове господарство	
Освітня програма	Садово-паркове господарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4,0	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	1	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	3	3
Семестр	5	5
Лекційні заняття	15 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	8 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	75 год.	75 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3	3

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Луківництво і газони» є підготовка фахівців садово-паркового господарства, які володіють теоретичними знаннями й практичними навичками щодо створення, утримання та реновації класичних та альтернативних газонних покриттів в урбосередовищі.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК): ЗК10. Прагнення до збереження навколишнього середовища; ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

спеціальні (фахові) компетентності (СК): ФК 1 Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин, генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо); ФК4. Здатність формувати й підтримувати в належному стані газонний покрив об'єктів садово-паркового господарства; ФК10. Здатність проводити інвентаризацію зелених насаджень.

Програмні результати навчання (ПРН): ПРН4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства; ПРН5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста; ПРН7. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства; ПРН15. Організувати результативні та безпечні умови праці.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Інтродукція газонних трав														
Тема 1. Вступ. Історія виникнення та поширення газонів. Газони в ландшафті.	1	7	1	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6	

Тема 2. Класифікація газонів	2	9	1	2	-	-	6	9	-	1	-	-	8
Тема 3. Методи та показники екологічної та експлуатаційно-механічної оцінки основних вид	3	11	1	2	-	-	8	11	1	-	-	-	10
Тема 4. Класифікація газонних трав.	4	11	1	2			8	11	1	1	-	-	9
Тема 5. Екологія та біологія основних видів газонних трав.	5-6	14	2	4	-	-	8	14	1	1	-	-	12
Тема 6. Екологія та біологія основних видів рослин для мавританських газонів	7-8	14	2	4	-	-	8	14	-	1	-	-	13
Разом за змістовим модулем 1	66		8	16			42	66	4	3			58
Модуль 2. Технології створення та реновації газонних покриттів													
Тема 7. Методичні основи створення газонів. Формування ділянки під газон: вибір ділянки, пластика ґрунту. Механізація виробничих процесів.	9	9	1	2	-	-	6	9	1	1	-	-	7
Тема 8. Особливості створення спортивних і мавританських газонів.	10-11	12	2	4	-	-	6	12	-	1	-	-	11
Тема 9. Догляд за газонами	12-13	12	2	4	-	-	6	12	1	2	-	-	9
Тема 10. Захист газонів від шкідників і збудників хвороб.	14	11	1	2	-	-	11	11	-	1	-	-	10
Тема 11. Реновація газонних покриттів.	15	10	1	2	-	-	7	10	-	1	-	-	9
Разом за змістовим модулем 2	54		7	14			33	41	2	5			34
Курсовий проект	30												
Усього годин	120		15	30			75		6	8			75

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1	Вступ. Історія виникнення та поширення газонів. Газони в ландшафті.	2
2	Класифікація газонів. Методи та показники екологічної та експлуатаційно-механічної оцінки основних видів основних видів	2
3	Екологія, біологія основних видів газонних трав. Класифікація газонних трав.	2
4	Екологія та біологія основних видів квіткових рослин мавританських газонів.	2
5	Методичні основи створення газонів. Формування ділянки під газон: вибір ділянки, пластика ґрунту. Механізація виробничих процесів.	2
6	Догляд за газонами.	2
7	Захист газонів від шкідників і збудників хвороб.	2
8	Реновація газонних покриттів.	1

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з.п.	Назва теми	Кількість годин
1	Газони в ландшафті. Принципи класифікації газонів.	2
2	Оцінка якості газонного травостою.	2
3	Проведення комплексної оцінки газонних трав.	2
4	Екобіоморфи газонних трав.	2
5	Складання еколого-біологічних характеристик основних газонних трав та визначення їх біолого-морфологічних ознак.	2
6	Добір газонних трав для застосування в різних агрокліматичних районах України.	2
7	Вивчення та розпізнавання видів газонних трав з родів тонконіг (Poa), костриця (Festuca), мітлиця (Agrostis).	2
8	Вивчення та розпізнавання видів газонних трав з родів пажитниця (Lolium), пирій (Agropyron), паспалум (Paspalum), цойция (Zoysia), лядвинець (Lotus), конюшина (Trifolium), люцерна (Medicago).	2
9	Вивчення та розпізнавання видів ґрунтопокривних рослин з родів бурачок (Alyssum), деревій (Achillea), барвінок (Vinca), чебрець (Thymus), каменеломка (Saxifraga), молодило (Sempervivum), очиток (Sedum), м'ята (Menta), полин (Artemisia), первоцвіт (Primula), ряст (Corydalis), цибуля (Allium), папороті. Добір рослин для ділянок з різною інтенсивністю освітлення.	4
10	Ознайомлення з основними етапами створення газонів.	2
11	Визначення норм висіву суміші насіння видів газонних трав при створенні газонів різних типів.	2
12	Вивчення та розпізнавання квіткових культур, що застосовуються при створенні мавританських газонів. Розрахунки норм висіву насіння квіткових культур.	2
13	Ознайомлення з основними методами догляду за газонами.	2
14	Організація сортового насінництва основних видів газонних трав.	2
	Разом	30

5. Теми самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з.п.		годин
1	Наукові принципи класифікації газонів.	4
2	Якість газонних покриттів різного функціонального призначення.	4
3	Методи екологічної оцінки газонних трав, показники комплексної оцінки видів і сортів. Вегетативні біоморфи (за тривалістю життя, способом розмноження, типом пагоноутворення, темпом розвитку в онтогенезі).	4
4	Екобіоморфи газонних трав. Еколого-біологічна характеристика газонних трав, їх основні біолого-морфологічні ознаки (будова та характер росту, типи кушіння). Ступінь зімкнутості травостою: повна, нижня, верхня, надземна, підземна.	8
5	Складання еколого-біологічних характеристик основних газонних трав та визначення їх біолого-морфологічних ознак.	6
6	Добір газонних трав для застосування для різних агрокліматичних районів України.	6
7	Застосування травосумішей та принципи їх складання. Висів газону та норми висіву насіння при створенні газонів різних типів.	4
8	Класифікація бур'янів, їх будова, тривалість життя. Механічна обробка дернини.	6
9	Вивчення та розпізнавання видів ґрунтопокривних рослин з родів бурачок (Alyssum), деревій (Achillea), барвінок (Vinca), чебрець (Thymus), каменеломка (Saxifraga), молодило (Sempervivum), очиток (Sedum), м'ята (Menta), полин (artemisia), первоцвіт (Primula), ряст (Corydalis), цибуля (Allium), папороті. Добір рослин для ділянок з різною інтенсивністю освітлення.	5
10	Ознайомлення з основними етапами створення газонів.	5
11	Визначення норм висіву суміші насіння газонних трав при створенні газонів різних типів.	4
12	Вивчення та розпізнавання квіткових культур, що застосовуються при створенні мавританських газонів. розрахунки норм висіву насіння квіткових культур.	6
13	Ознайомлення з основними методами догляду за газонами.	8
14	Організація сортового насінництва основних видів газонних трав.	5
	Разом	75

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(вибрати необхідне чи доповнити)

- усне або письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- захист практичних, розрахункових робіт, курсового проєкту;
- пірінгове оцінювання;
- модульні тести;
- екзамен.

7. Методи навчання (вибрати необхідне чи доповнити):

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;

- кейс-метод;
- метод навчання через дослідження;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Газонні покриття: типологія, оцінка.		
Практична робота 1. Газони в ландшафті. Принципи класифікації газонів.	ПРН4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства; ПРН5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста; ПРН7. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства; ПРН15. Організувати результативні та безпечні умови праці.	-
Практична робота 2. Оцінка якості газонного травостою.		10
Практична робота 3. Проведення комплексної оцінки газонних трав.		10
Практична робота 4. Екобіоморфи газонних трав.		10
Практична робота 5. Складання еколого-біологічних характеристик основних газонних трав та визначення їх біолого-морфологічних ознак.		10
Практична робота 6. Добір газонних трав для застосування в різних агрокліматичних районах України.		10
Практична робота 7. Вивчення та розпізнавання видів газонних трав з родів тонконіг (Poa), костриця (Festuca), мітлиця (Agrostis).		10
Модульна контрольна робота 1.		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Технології створення та реновації газонних покриттів		
Практична робота 8. Вивчення та розпізнавання видів газонних трав з родів пажитниця (Lolium), пірій (Agropyron), паспалум (Paspalum), цойция (Zoysia), лядвинець (Lotus), конюшина (Trifolium), люцерна (Medicago).		10
Практична робота 9. Вивчення та розпізнавання видів ґрунтопокривних рослин з родів бурачок (Alyssum), деревій (Achillea), барвінок (Vinca), чебрець (Thymus), каменеломка (Saxifraga), молодило (Sempervivum), очиток (Sedum), м'ята (Menta), полин (Artemisia), первоцвіт (Primula), ряст (Corydalis), цибуля (Allium), папороті.	ПРН4. Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства; ПРН5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань, підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в	10

Добір рослин для ділянок з різною інтенсивністю освітлення	умовах комплексної зеленої зони міста; ПРН7. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства; ПРН15. Організувати результативні та безпечні умови праці.	
Практична робота 10. Ознайомлення з основними етапами створення газонів.		10
Практична робота 11. Визначення норм висіву суміші насіння видів газонних трав при створенні газонів різних типів.		10
Практична робота 12. Вивчення та розпізнавання квіткових культур, що застосовуються при створення мавританських газонів. Розрахунки норм висіву насіння квіткових культур.		10
Практична робота 13. Ознайомлення з основними методами догляду за газонами.		10
Практична робота 14. Організація сортового насінництва основних видів газонних трав.		10
Модульна контрольна робота 2.		30
Всього за модулем 2		100
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	
Курсовий проект/робота (за наявності)		100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (лікарняний, міжнародне стажування).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Курсові роботи, реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни
[https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1125;](https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1125)

- методичні матеріали щодо написання курсового проєкту
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/section.php?id=41533>
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти
<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1125;>
- програма навчальної практики навчальної дисципліни.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Атаманюк Ю. А., Костюченко Л. Л., Остапенко Я. В. Реконструкция городских зеленых насаждений. Київ : Будівельник, 1987. 240 с.
3. Білоус В. І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів : навчальний посібник для ВНЗ. Київ : 2001. 299 с.
4. Bowler D. E., Buyung-Ali L., Knight T. M., Pullin A. S. Urban greening to cool towns and cities: A systematic review of the empirical evidence. *Landscape and Urban Planning*, 2010. № 97, 147–155. URL: <http://dx.doi.org/10.1016/j.landurbplan.2010.05.006>.
5. Georgi N., Tzesouri A. Monitoring Thermal Comfort in Outdoor Urban Spaces for Bioclimatic Conditions Environment. 1st WSEAS International Conference on landscape architecture, Algarve, Portugal, 2008. 98–103. URL: <http://www.wseas.us/elibrary/conferences/2008/algarve/LA/13-588-398.pdf>.
6. Herrington L. P., Vittum J. S. Human Thermal Comfort in Urban Outdoor Spaces. Proceedings of the conference on metropolitan physical environment, Upper Darby, PA, USA, 1997. 130-138. URL: http://www.nrs.fs.fed.us/pubs/gtr/gtr_ne25/gtr_ne25_130.pdf.
7. Jylha K., Fronzek S., Tuomenvirta H., Carter, T.R. Changes in frost, snow and Baltic sea ice by the end of the twentyfirst century based on climate model projections for Europe. *Climatic Change*, 2008. № 86, 441–462. URL: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10584-007-9310-z>.
8. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 6 вересня 2005 року № 2807-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2005, N 49, ст.517). (Із змінами, внесеними згідно із Законами N 509-VI (509-17) від 16.09.2008, ВВР, 2008, N 48, ст.358 N 1704-VI (170417) від 05.11.2009, ВВР, 2010, N 5, ст.41 N 3038-VI (3038-17) від 17.02.2011, ВВР, 2011, N 34, ст.343). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.
9. Klimas, E., Lideika, M. Sustainable development: greening and urban agriculture in Lithuania. *Journal of property planning and environmental law*, 10, 3, 240-254. URL: <https://doi.org/10.1108/JPPPEL-03-2017-0010>.
10. Комплексна міська цільова програма екологічного благополуччя міста Києва на 2022-2025 роки. URL: <https://ecodep.kyivcity.gov.ua/files/2021/5/24/Prog.pdf>.
11. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: підручник. Львів : Світ, 2005. 456 с.
12. Лаптев О. О. Газони : підручник. Київ. : 1970. 132 с.